

አማርኛን እንደ ውጭ ቋንቋነት ማስተማር፡-
መርሐ ትምህርቶችን ወጥ ለማድረግ፣ የምዘና እና የማረጋገጫ ማእከል ለመመሥረት የተዘጋጀ
የመነሻ ሐሳብ

ጋሻው አሩቴ አሳዬ
gasaye@hse.ru

መለሰ ገላነህ ዓለሙ
melleseg@gmail.com

የሥነልቦና ትምህርት ቤት፣ HSE ዩኒቨርሲቲ (ሞስኮ) የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ-ጽሑፍ (አማርኛ) ትምህርት ክፍል፣ ባሕር ዳር ዩኒቨርሲቲ

የዚህ የጽሑፍ ዋና ዓላማ አማርኛን እንደ ውጭ ቋንቋነት በሚያስተምሩ ተቋማትና ሀገራት አማርኛ ይበልጥ ሰፊ ሥርጭትና አገልግሎት እንዲኖረው ለማግኘት የሚያስችል የምዘና እና የማረጋገጫ ማእከል ለማቋቋም መነሻ ሐሳብ ማቅረብ ነው። በኢትዮጵያውያን ጉዳይ ላይ የቋንቋ ቤተሰብ የሚመደበው የአማርኛ ቋንቋ ሀገር በቀል የጽሕፈት ሥርዓትን ከሚጠቀሙ ጥቂት የአፍሪካ ቋንቋዎች አንዱና ከአረብኛ ቀጥሎ ብዙ ተናጋሪ ያለው ሴማዊ ቋንቋ ነው። አማርኛ በታሪክ አጋጣሚ ባገኘው ዕድል ሰፊ ሥርጭት ያለው ሲሆን በኢትዮጵያ ውስጥ ባለው ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ እና ፖለቲካዊ መስተጋብር የጋራ የመግባቢያ ቋንቋ በመሆን ጉልህ ሚና በማበርከት ላይ ይገኛል። በዓለም አቀፍ ዓይነት ኢትዮጵያን የሚወክል በመሆኑም ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች የበለጠ ትኩረት ይፈልጋል። ለአብነት ያህል፣ ዓለም አቀፍ የዲፕሎማሲ ማህበረሰብ ከኢትዮጵያ ጋር ያለውን ግንኙነት ለማጠናከር በአማርኛ ቋንቋ ላይ ትኩረት ያደርጋል። በተጨማሪም አማርኛ የሥነ-ጽሑፍ፣ የትምህርት፣ የንግድ ግንኙነት፣ የብዙሃን መገናኛና የአስተዳደራዊ አገልግሎት መስጫ ቋንቋ ነው። አማርኛ እንደትምህርት ዓይነት እየተሰጠ፣ እንደማስተማሪያ ቋንቋም እያገለገለ ይገኛል። ከትምህርት ቋንቋነቱም በተጨማሪ በምርምር ዘርፍ ሰፊ ድርሻ ያለው ቋንቋ ሆኗል። አማርኛ ከጊዜ ወደ ጊዜ እያደገ፣ አገልግሎቱን እያሰፋ፣ እየበለጸገ እና የሳይንስና የቴክኖሎጂ ቋንቋ ለመሆን እየተቃረበ ነው። በኢትዮጵያ ውስጥ በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት እስከ ዶክተራት ዲግሪ ድረጃ ድረስ በመማሪያና በማስተማሪያ ቋንቋነት እንዲሁም በምርምር ቋንቋነት በስፋት ያገለግላል። በተለያዩ የውጪ ሀገራትም አማርኛን እንደውጭ ቋንቋነት የሚያስተምሩ ዩኒቨርሲቲዎች በርካታ ናቸው። ለአብነት ያህል፣ በአውሮፓ የሚገኙት የእንግሊዝ ሶሻል (SOAS)፣ የጀርመኑ ሐምቡርግ፣ የአስትራልያው ሼይና፣ የፈረንሳይ ኢናልኮ (INALCO)፣ የፖላንድ ዋርሳው፣ የጣልያን ሼኒስና ኔፕልስ፣ የራሻያ ኤቶ ኤስ ኤ (HSE)፣ ሞስኮው እና ቅዱስ ፒተርስበርግ፣ የእስራኤል ቴል አቪቭ ዩኒቨርሲቲዎች፣ በአሜሪካም በስተጓፎ ሐዋርድ፣ ሐርቫርድ፣ ፍሎሪዳ፣ ካሊፎርኒያ ዩኒቨርሲቲዎች፣ በቻይናም ሴይሻንግ የውጪ ጥናቶች ዩኒቨርሲቲ በዋናነት ይጠቀሳሉ።

ይሁን እንጂ በነዚህ ከፍተኛ የትምህርትና የምርምር ተቋማት የምደባ ፈተናና በቋንቋው ላይ መደበኛ ፈተና (standardized test) ፈትኖ፣ ደረጃ የሚሰጥ ተቋም ባለመኖሩ የተማሪዎች ቀጣይ ሥልጠናዎች እና በተቋማቶቹ መካከል ዝውውሮች ለማድረግ አዳጋች ሆኗል። እንዲሁም በትምህርት ተቋማቱ መካከል ወጥ የሆነ የሥርዓተ ትምህርቶች ዝግጅት አለመኖሩ ተስተውሏል። በተጨማሪም አማርኛን እንደ ውጭ ቋንቋነት የሚማሩ ተማሪዎች የሚማሩበትን ዓላማ ታሳቢ ያደረጉ የማስተማር ስልቶችና የማስተማሪያ መሣሪያዎች ተግባር ላይ እየዋሉ እንዳልሆነ በግልጽ ይታያል።

በመሆኑም እነዚህን ክፍተቶች ለመሙላት ሁለት ጉዳዮች ጎን ለጎን እንዲከናወኑ አጠንክረን እንመክራለን። የመጀመሪያው የአማርኛ እንደውጭ ቋንቋነት መርሐ ትምህርቶችን ወጥ ማድረግና አማርኛን ለተግባቦት ዓላማ ለማስተማር እንደዋና ማስተማሪያ መሣሪያዎች የሚያገለግሉ ከፍተኛ የጥራት ደረጃ ያላቸው “ሞጁሎችን” ማዘጋጀት ነው። ሁለተኛው ደግሞ ስድስቱን የቋንቋ የብቃት ደረጃዎችን (ጀማሪ አንድ እና ሁለት፤ መካከለኛ አንድ እና ሁለት፤ ከፍተኛ አንድ እና ሁለት) ሊለኩ የሚችሉ የምዘና ሥርዓቶችን በዘመናዊ ዘዴ

ማደራጀት ያስፈልጋል። እነዚህ ሥራዎች ደግሞ በተናጠል የሚከናወኑ ሳይሆኑ በትብብርና በጠንካራ ተቋም ደረጃ ሊከናወኑ ይገባል። በመሆኑም ዓለም አቀፍ የአማርኛ እንደውጭ ቋንቋነት የምዘና እና የማረጋገጫና የሰነዶች ዝግጅት ማእከል ማቋቋም አስፈላጊ ነው። ስለሆነም የቋንቋውን ዓለም አቀፍ ተደራሽነት የበለጠ ለማስፋፋት የግድ አስፈላጊ ነው። ለማእከሉ መቋቋም በርካታ ዝርዝር ዓላማዎች ቢኖሩም ኹነኛ ዓላማዎቹ አማርኛን እንደውጭ ቋንቋነት ለሚማሩ ተማሪዎች ጥራትና ዕውቅና ያለው የምዘና እና የማረጋገጫ ማእከል በማቋቋም ዘላቂታዊነት እና ጥራት ያለው አገልግሎት መስጠት እና የአማርኛ እንደ ውጭ ቋንቋነት መርሐ ትምህርቶችን በዓለም አቀፍ ደረጃ ወጥ ማድረግ ናቸው።

Teaching Amharic as a Foreign Language: Harmonizing Syllabi and Establishing an International Testing Center

Gashaw Arutie Asaye

gasaye@hse.ru

School of Linguistics, HSE University
(Moscow)

Melese Gelaneh Alemu

melleseg@gmail.com

Department of Ethiopian Languages and
Literature –Amharic, Bahir Dar University

This paper intends to provide recommendations on how to harmonize the syllabi of teaching Amharic as a foreign language and establish an international testing center to assure quality education that in turn maximizes Amharic usage in the international community. Amharic, belonging to the Ethiosemitic language family is one of the few languages that have their own writing system and the second most populous Semitic language next to Arabic. Amharic has got a historic opportunity to be a language of wider communication in Ethiopia. For many years, it has been playing a crucial role in political, economic and social interactions in this linguistically, culturally, religiously, and ethnically diversified country. Amharic is a language of literature, education, economic relations, and media. It has been taught as a subject and as a medium of instruction. In Ethiopian higher institutions, it has been taught as field of study to the doctoral level. This helps the language to be a language of research and technology. Also, Amharic represents the country on the international stage. This highlights why the language needs special attention. The international diplomatic community gives emphasis to Amharic to strengthen bilateral relationships with Ethiopia. For instance, various institutions across the world, such as, SOAS University of London (England), University of Hamburg (Germany), University of Vienna (Austria), INALCO (France), University of Warsaw (Poland), HSE University (Russia), St. Petersburg University (Russia), Tel Aviv University (Israel), Howard University (USA), Boston University (USA), Harvard University (USA), Florida University (USA), University of California Berkley (USA), University of Pittsburg and Pennsylvania University (USA) and Beijing Foreign Studies University (China) have been teaching Amharic as a foreign language. However, there is no office (center) that administers placement and

standard tests in the fore mentioned institutions. This has made the transfer of students challenging. Moreover, despite the fact that such international institutions have a common goal, that is, teaching Amharic for communicative purpose, the syllabi of teaching Amharic as a foreign language have not yet been harmonized. Furthermore, the teaching of Amharic as a foreign language still lacks organized teaching methods and high-quality teaching materials which can improve students' Amharic communicative skills and serve as basic references across the international institutions. To address these gaps, we strongly recommend the following. The syllabi of teaching Amharic as a foreign language should be harmonized; high-quality Amharic teaching materials focusing on Amharic communicative skills should be developed; modern language testing mechanism that can cover the six language competency levels (A1, A2, B1, B2, C1, & C2) should be established. These tasks should be executed at the level of an office integratedly with strong collaboration. Thus, establishing a center for teaching-learning materials development and administering testing is a must to assure quality education that in turn attains the goal of teaching Amharic as a foreign language.